

Het jonge

kind

centraal

*Visiedocument van de voorschoolse
voorzieningen in de gemeente Emmen*

**Emmen
Januari 2012**

1. Inleiding	blz. 3
Ontwikkelingen	
Voorschoolse voorzieningen	
Totstandkoming	
Draagvlak	
2. Wat heeft het jonge kind nodig?	blz. 4
2.1 De rechten van het kind	
2.2 Emotionele veiligheid en welbevinden	blz. 5
2.3 Ontwikkelen en educatie	
2.4 Samenwerking met ouders	blz. 6
3. Conclusie	
Primair onderwijs	blz.8
Gemeente	
Kind	
Voorschoolse voorzieningen	
Wet- en regelgeving	blz.9
Ouders	
Samenwerking	
4. Aanbevelingen en aandachtspunten	blz. 10
Definities in dit document	blz. 11
Kindvoorziening 0-6 jaar	
Integraal kindcentrum	
Brede School	
Gebruikte literatuur	

Bijlagen: (zijn de door de kinderopvangorganisaties en het peuterspeelzaalwerk voor akkoord getekende formulieren)

1. Inleiding

Ontwikkelingen

Zowel landelijk als regionaal zijn veel ontwikkelingen gaande op het gebied van wet- en regelgeving. De wet OKE stimuleert de harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen en de samenwerking met het primair onderwijs. Op regionaal gebied hebben de gemeente Emmen, de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs te maken met een teruglopend kinderaantal. Voorzieningen worden kleiner en het aanbod is versnipperd.

Binnen de gemeente Emmen is een experiment gaande, beschreven in de “Kadernota Kindvoorzieningen & Uitvoeringsprogramma Wet OKE”, met een systeem van aanbesteding om de geldelijke middelen voor VVE zo te verdelen dat gegarandeerd wordt dat alle doelgroepkinderen een passend aanbod krijgen. De Gemeente Emmen denkt minder versnippering in aanbod te bereiken door het primair onderwijs een grote rol te bedelen in het bieden van VVE aan doelgroepkinderen in navolging van de ontwikkelingen/experimenten met de startgroepen op landelijk niveau.

Voorschoolse voorzieningen

De voorschoolse voorzieningen moeten hun gezicht en professionaliteit laten zien, zich proactief opstellen en een duidelijke visie verwoorden richting hun (toekomstige) samenwerkingspartners door een toekomstbestendige visie aan te bieden. Werken vanuit deze visie betekent dat het kind centraal blijft staan en dat er eenduidigheid is over wat belangrijk is in de ontwikkeling van het jonge kind.

De voorschoolse voorzieningen hebben dit visiedocument gezamenlijk ontwikkeld, waarbij **het jonge kind centraal** is gesteld. Door de visie op het jonge kind in de leeftijd van 0-6 jaar centraal te stellen, ontstaat er een gemeenschappelijk professioneel uitgangspunt voor kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en onderwijs. Deze visie overstijgt de verschillende werkvelden, verbindt ze met elkaar en draagt bij aan de doorgaande lijn.

Totstandkoming

Binnen de gemeente Emmen is een afvaardiging van de voorschoolse voorzieningen vertegenwoordiging van alle organisaties die zich bezig houden met kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Deze afvaardiging heeft de inhoud van dit document gestalte gegeven. Hierin wordt verwoord wat het jonge kind nodig heeft. Daarvoor zijn 4 onderwerpen onderzocht. Daarna trekken we conclusies en geven we aanbevelingen over de invulling van VVE in een toekomstbestendige en duurzame oplossing, waarbij vooral het kind geen “kind van de rekening” wordt.

Draagvlak

De kinderopvangorganisaties en het peuterspeelzaalwerk in de gemeente Emmen onderschrijven deze visie.

2. Wat heeft het jonge kind nodig?

Om kwalitatief goede opvang, zorg en educatie te waarborgen voor het jonge kind van 0-6 jaar hebben we gekeken naar de volgende onderwerpen:

- De rechten van het kind
- Emotionele veiligheid en welbevinden
- Ontwikkelen en leren van jonge kinderen
- Samenwerking met ouders

2.1 De rechten van het kind

- De eigenheid van ieder kind, ruimte voor een eigen ik
- Spelend leren waarbij de eigen ontwikkelingsweg gevolgd wordt
- Respectvolle benadering
- Veilige omgeving aangepast aan de specifieke leeftijdsfase
- Deskundige begeleiding
- Passend aanbod bij leeftijd en ontwikkelingsfase

Ieder kind heeft recht op ruimte en respect. Recht op liefde en aandacht. Ruimte om te groeien en ruimte om zich op een bij het unieke kind passende manier te ontwikkelen. Respect voor eigenheid.

Recht op een veilige omgeving, waar alle facetten van de ontwikkeling tot z'n recht kunnen komen.

Het pedagogisch beleidsplan is een verplichting waarin de 4 pedagogische basisdoelen minimaal benoemd moeten worden¹.

De 4 pedagogische basisdoelen:

- ✓ Het bieden van emotionele veiligheid
- ✓ Het bevorderen van de persoonlijke competentie
- ✓ Het bevorderen van sociale competenties
- ✓ Het eigen maken van waarden en normen

¹ Wet Kinderopvang pedagogische beleidsplannen kinderopvang en peuterspeelzalen

Naast het pedagogisch beleidsplan heeft elke locatie een eigen specifiek werkplan. Daarin worden de werkwijze, de faciliteiten, de veiligheidsaspecten en de groepen tot in detail beschreven. Dit wordt geïnspecteerd door de GGD en de onderwijsinspectie.

2.2 Emotionele veiligheid en welbevinden

- Aandacht voor basisbehoeften
- Kindvriendelijke omgeving
- Deskundigheid gericht op de specifieke leeftijd
- Vertrouwensband met ouders en kind
- Eenduidig pedagogisch handelen
- Stabiele omgeving
- Contact tussen kinderen

Voor het jonge kind is een stabiele omgeving van groot belang. Daarbij kun je denken aan het beperken van de stamgroepen (maximaal 2), een kindgerichte inrichting met op de leeftijd aangepast speelgoed. Niet teveel wisseling in de volwassenen (maximaal 3)waar het kind mee te maken heeft. Er moet een goede vertrouwensband zijn tussen medewerker en kind, maar ook tussen medewerker en ouders. Medewerkers dienen gevoel te hebben voor kinderen in deze leeftijd en goed met hen kunnen communiceren. Het spelen en leren is belangrijk, maar er moet ook aandacht zijn voor de basisbehoeften als eten, slapen en verzorging². Van belang is ook dat er hygiënische eisen worden gesteld aan de ruimten.

Daarnaast is er ook sprake van contact tussen de kinderen onderling, er ontstaat een wij-gevoel in de groep.

2.3 Ontwikkelen en educatie

- Aandacht voor de verschillende ontwikkelingsgebieden, het totale kind
- Heterogene groepen (leeftijdsgroepen)
- Een lijn in VVE
- Juiste speel-leeromgeving
- Stabiele, stimulerende en veilige omgeving
- Betrokkenheid van ouders
- Samenwerking met zorg

Kinderen gedijen goed in een omgeving waarin de bovengenoemde punten duidelijk zichtbaar zijn. Er is aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden, kinderen spelen en leren in een leeftijdsgroep. Een stabiele omgeving kun je bereiken door kinderen in een omgeving te plaatsen die aangepast is aan de leeftijd, die bekend is en waarin zij steeds dezelfde gezichten zien. De medewerkers hebben, naast een kindgerichte MBO 3 opleiding, een VVE opleiding gevolgd. De VVE methode Puk start al vanaf de baby leeftijd.

² Hoofdstuk 2 Veiligheid en welbevinden Pedagogisch kader 0-4 jaar

Peuters zijn wisselend in hun ontwikkelingstempo. Daarop moet het activiteiten aanbod aangepast worden zodat kinderen begrip voor hun eigen belevingswereld en de wereld om hen heen kunnen opbouwen³.

SPELEN:

Spelen is de Koninklijke weg om iets te leren

- ✓ Spelen is plezier
- ✓ Spelen is spontaniteit
- ✓ Spelen is aandacht en betrokkenheid
- ✓ Spelen is activiteit
- ✓ Spelen is doen alsof
- ✓ Spelen is nieuwsgierigheid
- ✓ Spelen is bewegen, voelen, proeven en ruiken
- ✓ Spelen is humor en opwinding
- ✓ Spelen is samen met anderen

Kortom: **SPELEN IS LEREN**

Ouders worden betrokken bij en geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind. Kinderen die opvallen kunnen binnen de zorgstructuur⁴ besproken en in overleg met ouders doorverwezen worden.

³ Hoofdstuk 3 Ontwikkelen en leren van jonge kinderen Pedagogisch kader 0-4

⁴ Voorschoolse voorzieningen hebben een nauwe samenwerking vanuit het CJG met Icare en Yorneo, 4+ samenwerking met Yorneo, GGD en schoolmaatschappelijk werk

2.4 Samenwerking met ouders

- Informatie-uitwisseling
- Transparante communicatie
- Respect
- Multiculturele benadering
- Verplichte oudercommissie

In een voorschoolse voorziening zijn ouders belangrijk. De opvoeding van de kinderen wordt voor een deel overgenomen door de voorschoolse voorziening. Ouders komen regelmatig met opvoedingsvragen bij de pedagogisch medewerkers. Het uitwisselen van informatie is daarom een must. Deze uitwisseling vindt plaats door huisbezoeken en dagelijks bij de breng- en haalmomenten. In onze multiculturele samenleving verdienen de ouders ons respect. Er is ruimte voor ouderparticipatie.

Ouders zijn de opvoeders van hun kinderen, die hun kinderen toevertrouwen aan deskundige medewerkers.

De Wet Kinderopvang stelt een oudercommissie per kindcentrum verplicht. Ouders adviseren over het pedagogisch beleid, tarieven, etc

3. Conclusies

Kind

Het jonge kind heeft een veilige en passende omgeving nodig waar het spelend kan leren, ruimschoots aandacht kan krijgen van deskundige medewerkers⁵ en waarin samenwerking met ouders en zorg een vanzelfsprekendheid is.

Ouders

De voorschoolse voorzieningen zijn aanvullend in de opvoeding van het jonge kind. Door de laagdrempeligheid en intensief contact is er een vertrouwensband met ouders. Hierdoor zijn we vaak een centrale plek in de buurt, wijk of dorp en spelen een belangrijke rol in het Centrum voor Jeugd en Gezin.

In belang van ouder en kind hebben we structureel overleg met jeugd- en opvoedhulpverlening. Daarnaast hebben we een uitgebreid overdrachtsformulier voorschoolse voorziening-basisschool, waardoor de doorgaande lijn gewaarborgd wordt.

Voorschoolse voorzieningen

⁵ medewerker-kind ratio van 1 pedagogisch medewerker op maximaal 7 kinderen vanaf 2,5 jaar

De voorschoolse voorzieningen hebben sinds de jaren '70 ervaring met het jonge kind in de leeftijd van 0 tot 13 jaar in verschillende vormen, zoals peuterspeelzaalwerk (2,5 tot 4), dagopvang (0 tot 4) en buitenschoolse opvang (4 tot 13). Alle medewerkers zijn specifiek geschoold voor deze doelgroep. Naast de kindgerichte MBO 3 opleiding is een groot gedeelte tevens VVE opgeleid. Zeker de helft van alle medewerkers werkt op MBO 4 niveau⁶.

Op een speelse manier worden kinderen in hun totale ontwikkeling gestimuleerd, daarbij heeft de taalontwikkeling in alle voorschoolse voorzieningen een prominente plaats. Naast de taalontwikkeling is er alle aandacht voor de andere ontwikkelingsgebieden zoals motoriek, sociale vaardigheden, zelfredzaamheid, muziek, natuurbeleving en drama. We volgen de ontwikkeling van het individuele kind en spelen in op de behoefte van ieder kind

Gemeente

In de "Kadernota Kindvoorzieningen & Uitvoeringsprogramma wet OKE" Gemeente Emmen van juli 2011, worden maatregelen aangekondigd die zullen leiden tot nog meer versnippering en onbeheersbaar beleid ten aanzien van VVE beleid voor doelgroepkinderen. Bij aanbesteding, zoals voorgesteld, komt de kwaliteit onder druk te staan is de ervaring. Doordat er verschillende partijen combinaties aangaan, zullen er ook verschillende kwaliteitsniveaus ontstaan. De beheersbaarheid van de kwaliteit is een groot punt van zorg.

Wet- en regelgeving

De omgeving waarin kinderen worden opgevangen zijn nu passend bij de leeftijd en voldoen aan alle landelijke wet- en regelgeving, gecontroleerd door de GGD (RIE veiligheid, hygiëne en gezondheid, pedagogisch handelen, opleiding medewerkers, VOG's, protocollen, ergonomie enz.).

Samenwerking

Mogelijkheden tot samenwerking, buiten de reeds bestaande samenwerkingsverbanden, zoals de brede scholen, zijn zeker aanwezig. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de positie van het jonge kind, de deskundigheid van de verschillende medewerkers en de plaatselijke fysieke mogelijkheden.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor samenwerking bv.

- a) Peuterspeelzaal samen met kinderopvang (alle voorschoolse voorzieningen)
- b) Peuterspeelzaal samen met primair onderwijs
- c) Kinderopvang samen met primair onderwijs
- d) Geïntegreerde voorschoolse voorzieningen samen met primair onderwijs

In de gemeente Emmen zijn al een aantal experimenten gaande, waarin sprake is van samenwerking.

⁶ In het huidige HBO onderwijs is geen opleiding gericht op werken met het jonge kind.

Kijkend naar wat het jonge kind nodig heeft, komen wij tot de conclusie dat het pedagogisch en educatief niet zonder meer verantwoord is om kinderen in te passen in een huidig schoolsysteem. Er zou dan onvoldoende gekeken worden naar datgene wat passend is bij de ontwikkeling van het jonge kind.

Voor het jonge kind zou in een onderzoek gekeken kunnen worden naar de “knip” tussen voorschool en primair onderwijs op de leeftijd van 6 jaar. Waarbij intensieve samenwerking is tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten. Dus kinderen tot 6 jaar krijgen VVE op het kinderdagverblijf of de peuterspeelzaal en daarna de overstap naar de huidige groep 3. De doorgaande lijn van de VVE is dan zeker gewaarborgd. Dit is de praktijk in Denemarken en andere Scandinavische landen. Daar zijn de schoolprestaties minstens zo goed als in ons land.

4. Aanbevelingen en aandachtspunten

Hierbij doen wij een aantal aanbevelingen die voortkomen uit de bovenstaande visie en de conclusies.

- Maak gebruik van een evidence based VVE programma voor alle 0 tot 6 jarigen. Organisaties dienen gestimuleerd te worden voor hun medewerkers een opleiding te verzorgen. Werken met een trainer uit het veld, de gemeente draagt zorg voor de opleiding van de trainers voor de Puk methode. Alle pedagogisch medewerkers zijn minimaal VVE geschoold.
- Om segregatie te voorkomen werken met gemengde groepen⁷. Uit onderzoek blijkt tevens dat kinderen beter presteren in gemengde groepen, dit in tegenstelling tot VVE groepen met alleen doelgroepkinderen.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor een doorgaande lijn voor 0 tot 6 jarigen. Te bereiken door het werken met kindvoorzieningen gericht op de 0-6 jarigen. Kinderen van groep 1 en 2 van het primair onderwijs verschuiven naar deze kindvoorzieningen. Een

⁷ In een gemengde groep zitten doelgroep en niet-doelgroepkinderen.

kindvoorziening zou onderdeel kunnen zijn van een integraal kindcentrum of brede school.

- Pas een verdergaande harmonisatie en integratie toe van de voorschoolse voorzieningen om kindvoorzieningen te bereiken. Hierbij de wensen volgende van iedere wijk of dorp.
- Passende omgeving voor kinderen van 0 tot 6 jaar. Dit houdt in: spelmateriaal aangepast aan de leeftijd, ergonomisch meubilair, verschoonfaciliteiten en toiletvoorzieningen en een uitdagende en veilige, afgeschermdede buitenspeelplaats. Daarnaast zijn er nog veiligheidseisen zoals afgeschermdede radiatoren, deurspleetbeveiliging ed.
- Maak gebruik van bestaande en reeds aangepaste gebouwen en groepsruimten van de huidige voorschoolse voorzieningen.
- Het realiseren van of inpassen in een passende HBO opleiding voor het werken met kinderen tot 6 jaar.
- Visie document ontwikkelen samen met primair onderwijs.
- Neem de tijd voor het totale proces van harmonisatie en samenwerking.

Aandachtpunten:

- Hoe realiseren we 100% doelgroepbereik
- Onderzoek naar combinatiefuncties
- Verschillende Cao's
- Onderzoek naar de financiële stromingen van de verschillende werkvelden
- Verschuivingen door regelgeving en bezuinigen
- Naast nieuwe creatieve combinaties tussen onderwijs en voorschoolse voorzieningen – ook innovatie in subsidiesystematiek.

Definities in dit document

Kindvoorziening 0-6 jaar

In dit document de overkoepelende term voor het huidig peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en groepen 1 en 2 van het primair onderwijs.

Integraal kindcentrum

Een integraal kindcentrum is een voorziening voor kinderen van tenminste 0 tot 12 jaar, waar zij gedurende de dag komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. Alle ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod. De omgeving biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling, waarbij wel functionele specialismen, maar geen institutionele en organisatorische verdeling. Het centrum biedt kinderen een dagprogramma voor zolang als zij willen deelnemen, met minimale en maximale uren. (*F. Studulski, Op weg naar het integraal kindcentrum, 2010*)

Brede School

Samenwerking en afstemming tussen voorschoolse voorzieningen, primair onderwijs, jeugdgezondheidszorg, welzijn, bibliotheek en wijkvoorzieningen. Het aanbod is minimaal bestemd voor kinderen van 0-12 jaar.

Gebruikte literatuur:

Wet Kinderopvang

Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar

Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar

Convenant Kwaliteit Kinderopvang

Commissie Gunning

F. Studulski, Op weg naar het integraal kindcentrum, 2010

**Wie zijn toekomst niet zelf
bepaalt,**

krijgt hem toegewezen.

BIJLAGE:

Naam organisatie:

Naam vertegenwoordiger:

Handtekening: